

До уваги ФОП, особам, які провадять незалежну професійну діяльність та членам фермерського господарства щодо нюансів подання звітності з ЄСВ

Податківці Головного управління ДПС у Закарпатській області роз'яснюють, чи мають право ФОП, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та члени фермерського господарства суму єдиного внеску, сплачену за себе у 2024 році, не зазначати у звітності по єдиному внеску (Додаток ЄСВ 1, Додаток 1) та подати заяву до контролюючих органів щодо зарахування цих сум у рахунок майбутніх платежів за 2025 рік. Відповідно до частини першої ст. 4 Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464) платниками єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) є, зокрема, фізичні особи – підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів) (п. 4 частини першої ст. 4 Закону № 2464), та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, а саме наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику, в тому числі адвокатську, нотаріальну діяльність, або особи, які провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності.

Пунктом 4 частини другої ст. 6 Закону № 2464 визначено, що платники єдиного внеску зобов'язані подавати звітність, у тому числі про основне місце роботи працівника, про нарахування єдиного внеску в розмірах, визначених відповідно до Закону № 2464, у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку) до контролюючого органу за основним місцем обліку платника єдиного внеску у строки та порядку, встановлені Податковим кодексом України (далі – ПКУ).

При цьому, п. 49.2 ст. 49 ПКУ визначено, що платник податків зобов'язаний за кожний встановлений ПКУ звітний період, в якому виникають об'єкти оподаткування, або у разі наявності показників, які підлягають декларуванню, відповідно до вимог ПКУ подавати податкові декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є. Цей абзац застосовується до всіх платників податків, в тому числі платників, які перебувають на спрощеній системі оподаткування обліку та звітності.

Такими формами звітності для платників єдиного внеску, визначених пп. 4, 5, 5 прим. 1 частини першої ст. 4 Закону № 2464 є:

для фізичних осіб – підприємців на загальній системі оподаткування, членів фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах, а також осіб, які провадять незалежну професійну діяльність – Податкова декларація про майновий стан і доходи, у складі якої формують за себе додаток ЄСВ 1 «Розрахунок сум нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску» (далі – Додаток ЄСВ 1) (наказ Міністерства фінансів України від 02.10.2015 № 859);

для фізичних осіб – підприємців на спрощеній системі оподаткування (наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2015 № 578):

перша – третя групи єдиного податку – Податкова декларація платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця, у складі якої формують за себе додаток 1 «Відомості про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску» (далі – Додаток 1);

четверта група єдиного податку – Податкова декларація платника єдиного податку четвертої групи (далі – Декларація) подаються фізичними особами – підприємцями, у складі якої формують за себе додаток 2 «Відомості про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску» (далі – Додаток 2).

Згідно з абзацом першим п. 9 прим. 19 розд. VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2464 тимчасово, з 01 березня 2022 року до припинення або скасування воєнного стану в Україні та протягом дванадцяти місяців після припинення або скасування воєнного стану, фізичні особи – підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування (крім електронних резидентів (е-резидентів), особи, які провадять незалежну професійну діяльність, члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах, мають право не нараховувати, не обчислювати та не сплачувати єдиний внесок за себе. При цьому положення абзацу другого п. 2 частини першої ст. 7 Закону № 2464 щодо таких періодів для таких осіб не застосовується.

При цьому такими особами розрахунок єдиного внеску у складі податкової декларації не заповнюється за період, в якому відповідно до абзацу першого п. 9 прим. 19 розд. VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2464 єдиний внесок не нараховувався, не обчислювався та не сплачувався.

Водночас відповідно до частини третьої ст. 9 Закону № 2464 суми помилково сплаченого єдиного внеску зараховуються в рахунок майбутніх платежів єдиного внеску або повертаються платникам у порядку і строки, визначені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, Пенсійним фондом та Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Зазначена процедура регламентована Порядком зарахування у рахунок майбутніх платежів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування або повернення надміру та/або помилково сплачених коштів, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 23.07.2021 № 417 зі змінами та доповненнями (далі – Порядок).

Пунктом 3 Порядку визначено наступні терміни:

надміру сплачені кошти – суми єдиного внеску, які на певну дату зараховані на належний рахунок 3556 понад нараховані суми єдиного внеску на таку дату (крім сум авансових платежів, граничний строк сплати яких не настав, сплачених відповідно до абзацу другого частини восьмої ст. 9 Закону № 2464);

рахунок 3556 – відповідний небюджетний рахунок за субрахунком 3556 «Рахунки для зарахування єдиного соціального внеску», відкритий в Державній казначейській службі України.

У випадку надмірної сплати сум єдиного внеску на рахунок 3556 податковим органом здійснюється зарахування цих сум у рахунок майбутніх платежів за тим самим рахунком, відповідно до встановленого розміру єдиного внеску та у порядку календарної черговості виникнення зобов'язань у платника з цього платежу (п. 4 Порядку).

Тобто, якщо фізичні особи – підприємці, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та члени фермерського господарства протягом 2024 року сплачували, проте не обчислювали та не нараховували єдиний внесок за себе (Додаток ЄСВ 1, Додаток 1, Додаток 2) у складі податкової декларації, то відповідно до пункту 4 Порядку зарахування сплачених сум єдиного внеску у рахунок майбутніх платежів за тим самим рахунком здійснюється в автоматичному режимі у порядку календарної черговості виникнення зобов'язань у платника з цього платежу.